

Mestersége kémiantanár – Lovasi Ildikó

Bemutakozás

Budapesten születtem, Budán, a XII. kerületben nőttem fel és jártam általános iskolába, majd középiskolai tanulmányaimat a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban végeztem. Érettségi után felvettek az ELTE ÁITFK-ra, ahol matematika-kémia szakos tanárként végeztem.

Két felnőtt gyermekem van, a fiam villamosmérnök, a lányom pedig először dietetikusként végzett a Semmelweis Egyetemen, majd a mesterdiplomáját biológusmérnökként szerezte a Budapesti Műszaki Egyetemen.

Sajnos kiegyensúlyozott, boldog családukat tavaly hatalmas tragédia érte, hosszú betegség után elvesztettük a férjemet, aki a Semmelweis Egyetem köztisztelőben álló professzora volt, genetikus és biológusmérnök.

36. éve vagyok a pályán és azóta egyetlen iskolában tanítok, a Budapest XIII. kerületi Hunyadi Mátyás Általános Iskolában.

Iskolámban 14 éve vagyok a reál munkaközösség vezetője, és szintén 14 éve én látom el a XIII. kerületben a kerületi kémia munkaközösség vezetését.

Munkám elismerésül számos díjban és kitüntetésben részesültem a pályám során: igazgatói, polgármesteri kitüntetések kaptam, 2020-ban miniszteri elismerést vehettem át, megkaptam iskolám legmagasabb kitüntetését a Hunyadi Emlékérmét és 2014-ben engem választottak a XIII. kerületben „Az év pedagógusának”. A legbüszkébb azonban arra a díjra vagyok, amit tavaly, 2023-ban kaptam, ez pedig a Rátz Tanár Úr Életműdíj.

Hihetetlen örömmel és megtiszteltetéssel tölt el, hogy megkaptam ezt a díjat. Nagyon jólesik, hogy életem egyik részét – amelyet a munkám tölt

ki és amit mindig nagy körültekintéssel, odafigyeléssel, odaadással és lelkesedéssel igyekeztem végezni – ilyen rangos díjjal értékelték és ismerték el.

Milyen diák volt? Voltak például csínytevései, kapott-e intőket?

Azt gondolom, hogy én mindig jó tanuló, szorgalmas, kötelességtudó, nyitott, érdeklődő és tisztelettudó, ámbár folyamatosan „lázadó” diák voltam. Mindig volt egyéni véleményem és saját akaratom, aminek a kellő tisztelet keretein belül mindig hangot is adtam. Én így látom magamat gyerekként, azonban erre a kérdésre talán inkább a tanárim és a szüleim tudnának válaszolni.

Miért választotta a tanári pályát? Miért éppen a kémia tantárgyat választotta? Milyen tervekkel vágott neki a pedagógusi pályának? Mennyiben valósultak meg ezek?

Hát...Én nem az a hagyományos tanár vagyok, aki már kiskorában tanár szeretett volna lenni, engem inkább a véletlen események egymásutánjai, valamint a matematika és a kémia tudományok iránti szeretetem és érdeklődésem sodort erre a pályára.

A Szilágyiban, a gimis éveim elején matematikatanár-váltás volt, és a mi osztályunk megkapta a fiatal Horváth Eszter tanárnőt, aki, mondhatjuk, meghatározó tanáregyéniség volt az életemben. Tanítási módszereivel, lelkesedésével és egyéniségével engem teljesen elvarázsolt és egy idő után azt vettem észre, hogy egy egészen más szemüvegen keresztül nézem a korábban rettegett matematikát, várom, hogy megoldhassam a házi feladatokat, várom, hogy nehezebb feladatokat kapjak, mint a többiek, és boldogsággal, örömmel tölt el, ha akár több napi gondolkodás után, egyszer csak rájövök egy tétel bizonyítására.

A kémia iránti szeretetem pedig mondhatjuk családi örökség, a génjeimbe van kódolva, hiszen a nagyszüleim gyógyszerészek voltak, a szüleim pedig vegyészek, így a mi családjunkban úgymond „kötelező” volt tudni a kémiát, amiről napi szinten beszélgettek és értekeztek a szüleim.

Ettől függetlenül én gyerekkoromban, noha jó voltam a reál tudományokban, vonzódtam az irodalom, a versek és a művészetek iránt is. Ennek oka pedig az volt, hogy én egy több generációra visszamenő értel-

miségi családba születtem, ahol fontos volt, hogy a gyerek a polgári értékrendet kövesse, például meglegyen az általános műveltsége, tanuljon zenélni, járjon múzeumba, színházba, operába.

Nagyon sokat köszönhetek a szüleimnek hiszen mindezt lehetővé tették számomra, sőt még azt is, hogy világot lássak abban a korban, amikor még kevés lehetősége volt erre az embereknek.

Milyen tervekkel vágott neki a pedagógusi pályának? Mennyiben valósultak meg ezek?

Pedagógusi pályám céljait 36 évvel ezelőtt én jelöltem ki a saját magam számára. Ezek pedig a következők voltak: a gyerekek érdeklődésének felkeltése a kémia tudomány iránt, a kémia megszerettetése és a tehetséggondozás. Hálás vagyok a sorsnak, hogy olyan iskolában és olyan gyerekeket taníthattam, hogy egész pályám során tudtam eszerint élni és dolgozni.

Mit gondol, mitől jó egy kémiaóra?

Ezt a kérdést, illetve a kérdésre adott válaszomat szeretném egy-két általam fontos gondolattal kiegészíteni.

Azt gondolom, hogy egy általános iskolában tanító kémiatanárnak picit más a feladata, mint egy középiskolai, urambocsá egy elit gimnázium kémia tagozatán tanító tanárnak.

A mi óráinkon válogatás nélkül, mindenki ott ül, aki körzetes tanuló, egy osztályban az átlagos, a gyenge és a kiváló képességű gyerek. Mi vagyunk a gyerekek életében az első találkozási pont a kémiával. „Nehéz tantárgy” hírében, 7.osztályban új tantárgyként lép be, mostanra sajnos minimálisra redukált óraszámmal. Éppen ezért nekünk igen nehéz és felelősségteljes feladatunk van. Egyrészt úgy kell tanítanunk, hogy felkeltsük a gyerekek érdeklődését a kémia iránt, megszeretessük a kémiát, persze különböző szinteken. Számomra nagyon fontos a tehetséggondozás, így minden évben törekszem arra, hogy legyen olyan tanuló, aki majd ezt a tantárgyat továbbtanulási tárgyként választja és nem sajnál időt és energiát áldozni arra, hogy tanítási időn túl készüljünk versenyekre, felvételire, aminek az anyaga persze túlmutat a mindenki számára előírt tananyagon. Másrészt pedig nem szabad megfeleldoznünk a többi gyerekről sem, akik közül sokan lehet, hogy az általános iskolában tanultak először és utoljára kémiát. Így bennük is egy olyan

természettudományos szemléletet szeretnék kialakítani, amelynek az a lényege, hogy az egységes természetről ne olyan széttördelt képek alakuljanak ki a fejükben, amelyek aztán nem találnak kapcsolatot egymással.

Nagy hangsúlyt fektetek óráimon azoknak a globális problémáknak a megismertetésére és megértésére, amelyek drámai módon befolyásolják a jövőnket, mert azt gondolom, hogy ennek a nemzedéknek igen nagy felelősége van és lesz a jövőnk formálásában, és csak úgy válhatnak környezettudatos szemléletű, felelős magatartású emberekké, ha egy kognitív váltást hozunk létre a gyerekek gondolkodásában.

Fontosnak tartom, hogy minden tanult témakört párhuzamba vonjak a mindennapi élettel, hiszen ennek a korosztálynak ezáltal válik sokkal befogadhatóvá és érthetőbbé a kémia.

Óráim során mindig törekszem arra, hogy élményszerű legyen a tanulás, ennek érdekében sokat kísérletezünk, szeretem, ha a gyerekek saját maguk vonják le az ok-okozati összefüggéseket és egy logikai lánc mentén tulajdonképpen ők görgetik fel az óra anyagát, nem pedig készen kapnak tőlem megtanulandó tényeket.

Nagyon fontosnak tartom figyelembe venni az életkori sajátosságaikat, éppen ezért összefoglaló, gyakorló órát elképzelni sem tudok játék nélkül. Rengeteg kémiai játékot találtam ki, amiket rendszeresen alkalmazok az óráimon.

A kémiatanítást nehezíti még az a tény is, hogy a gyerekek zöme 13-14 éves korában nem igazán rendelkezik azzal az absztrakt gondolkodásmóddal, amelyet az egyes témakörök megkövetelnének tőlük. Így ilyenkor nagyon sokat segítenek a modellek, amelyekkel pl. nagyon szívesen dolgoznak a gyerekek.

Ön szerint milyen a „jó” gyerek?

A „jó” gyerek figyel az órán, kíváncsi, kérdez, és nyitott szemmel jár a világban, nem magol, hanem megérti a tananyagot, ha kell, korábbi ismeretei alapján önállóan is levon logikus következtetéseket, és természetesen tisztelettudó.

Van kedvenc anyaga vagy kedvenc kísérlete? Miért éppen az?

Viccesen azt mondanám, hogy minden kísérlet a kedvencem, de talán általános iskolában szerintem az egyik legizgalmasabb kísérlet a nátrium

és a víz reakciója „kis csónakban”, illetve anélkül. Ezt a kísérletet nagyon szeretik a gyerekek, mert látványos, és azt gondolom, hogy ez az az egyik kísérlet, amiben gyönyörű szépen be lehet mutatni és le lehet vonni azokat az ok-okozati összefüggéseket, amiktől szép és érthető a kémia.

Ha csak egyetlen (vagy néhány) kémiaórát tarthatna, arra milyen témát választana?

Nagyon nehéz a kérdés, hiszen számos témakörhöz tartoznak kedvenc, és a gyerekek számára is nagyon élvezetes kísérletek. Ha mindenféleképpen válaszolnom kell a kérdésre, akkor talán a sav-bázis reakciók tanítását választanám, mert a sok-sok színváltozás mindig elvarázsolja a gyerekeket.

Volt-e olyan pillanat vagy esemény a pályáján, amit különösen emlékezetesnek tart?

Ahogy mondtam, nem erre a pályára készültem, azonban így 36 év távlatából azt mondhatom, hogy nagyon hálás vagyok sorsnak, hogy itt kötöttem ki, rengeteg szeretetet kaptam a gyerekektől, rengeteg élményt, kalandot, sikert éltünk meg együtt, és büszke vagyok rá, hogy a mi iskolánkban egyedüli kémiatanárként ez idő alatt kb. 3000 gyereket én vezettem be ebbe az izgalmas tudományba, és közülük sokukat sikerült annyira elvarázsolni, hogy végül kémiával kapcsolatos hivatást választottak maguknak.

A kérdésre nem egy pillanat eseményével válaszolnék, hiszen a pályám során rengeteg energiát fektettem a tehetséggondozásba, így minden évben volt egy-egy ilyen pillanat. Mindig hatalmas boldogság számomra, ha a versenyeken jól szerepelnek a tanítványaim, valamint ha az elsők között veszik fel őket kémia tagozatra egy-egy jó hírű budapesti középiskolába.

Ahogy egy előző kérdésben is kifejtettem, minden tanuló fontos a számomra, így a nem kémiával továbbtanuló gyerekekre is nagyon büszke vagyok, amikor úgy jönnek vissza meglátogatni a középiskolából, hogy megköszönik azt a tudást, amit nálam szerezhettek és amivel a középiskolai osztályuk élmezőnyébe tartoznak. Ezek azok a szintén szívemelengető pillanatok, amelyek megerősítenek abban, hogy tanítani csak így érdemes!

Hogyan látja a kémiaoktatás jelenlegi helyzetét?

Őszintén...? Sajnos nagyon szomorúan és cseppet sem optimistán. Egyfelől örülök, hogy vannak még lelkes, lelkiismeretes kémiatanárok, de nem tudom mi lesz, ha ők már idős koruk miatt nem lesznek a pályán, de ez még csak a humán erőforrás probléma.

A másik és talán még nagyobb problémát a tantárgy óraszámcsökkentésében látom. A XXI. század emberének életéhez nélkülözhetetlen a kémia tudományának bizonyos szintű ismerete, amely a hétköznapi életben hasznosítható tudás birtokába juttathatja a tanulókat. Ennek a tudásnak a megszerzésében lehet segítő, motiváló tényező pl. a kísérletezés, azonban így, ezzel a csekély órászámmal pont erre jut kevesebb idő, ha az amúgy nem igazán csökkentett tananyagot egy kémiatanár mégis szeretné megtanítani. De nem csak a kísérletezés, hanem a gyakorlás, az érdekességek megbeszélése, az önálló kutakodás után megtartott kiselőadások, ppt-k is elmaradnak a csökkentett óraszámokkal, amelyek szintén nem a tantárgy iránti érdeklődés felkeltésének célját szolgálják.

A mi iskolánkban nyolcadik évfolyamon heti egy kémiaóra van, ami elképesztő mértékben rontja a kémiatanítás és -tanulás minőségét és hatékonyságát.

Én bevallom őszintén, aggódom. Aggódom, hogy lesz-e az elkövetkezendő években elegendő olyan gyerek, aki kémia tagozatra jelentkezik egy középiskolába vagy kémiából tesz emelt szintű érettségit, hogy aztán sikeres orvos, vegyész, gyógyszerész, mérnök vagy akár kutató legyen?

Mivel foglalkozik legszívesebben, amikor éppen nem dolgozik? Mit osztana meg a munkáján kívüli életéből?

Amikor nem dolgozom, a szabadidőmben szívesen olvasok, szeretek kirándulni, múzeumba és színházba járni, és nagy kedvencem az utazás. Gyerekkorom óta érdekesnek tartom más országok kultúrájának, lakói életének a megismerését. Nagyon sok helyen jártam már a világban, Brazíliától New Yorkon át Európa majd' minden országában megfordultam, sőt jártam Ázsiában is. Utazásaimat mindig nagy előkészületek előzik meg, hiszen igyekszem alaposan felkészülni az úticélból.

A sportok közül a teniszt kedvelem, míg élt a férjem, szívesen hódoltunk együtt ennek a sportnak.

Van egy kicsi kertem, amiben szívesen tevékenykedek, és van egy örök-befogadott, valaha minden biztonnyal rossz napokat megélt, hajléktalan cicám, aki rengeteg szeretetet ad és nagyon ragaszkodik, noha nem biztos, hogy társairól ez a hír járja.

Mit tanácsolna a kezdő tanároknak, vagy azoknak, akik tanári pályára készülnek?

Akik manapság úgy döntenek, hogy tanításra „adják a fejüket”, akkor ezt csak lelkesen, nagy odaadással, a gyerekek iránti szeretettel és tisztelettel tegyék, figyeljenek oda külön-külön minden gyerekre, hiszen mind-egyik egy másik egyéniség, különböző tudással, képességekkel és érdeklődéssel. Törekedjenek arra, hogy minden tanulóban fedezzék fel annak pozitív értékeit, ne sajnáljanak időt és energiát befektetni a tanításba, hiszen ebben a munkában hatalmas a pedagógusok felelőssége és tanítani csak így lehet, csak így érdemes!

Milyen terveik vannak az elkövetkezendő évekre?

Már nagy terveim nincsenek a jövőt illetően, a tanári pálya nehézségei ellenére is szeretném ezután is pontosan ugyanúgy, lelkiismeretesen és fáradhatatlan lelkesedéssel és alázattal végezni a munkámat, ahogy eddig tettem az elmúlt 36 év alatt, és igyekszem minden energiámmal küzdeni a tantárgy fontosságának, szükségességének és presztízsének a társadalom számára történő visszaállításáért.